

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Робоча програма
навчальної дисципліни
"СТАТИСТИКА ДЛЯ МЕНЕДЖЕРІВ"
для студентів спеціальності
8.03050601 "Прикладна статистика"
денної форми навчання

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2016

Затверджено на засіданні кафедри статистики та економічного прогнозування.

Протокол № 1 від 25.08.2015 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: О. В. Раєвнєва
Л. В. Гриневич

Робоча програма навчальної дисципліни "Статистика для Р 58 менеджерів" для студентів спеціальності 8.03050601 "Прикладна статистика" денної форми навчання : [Електронне видання] / уклад. О. В. Раєвнєва, Л. В. Гриневич. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 36 с.

Подано тематику навчальної дисципліни, яка має сформувати й закріпити у студентів вміння та навички у використанні статистичних методів для опрацювання інформації про соціально-економічні явища та процеси.

Рекомендовано для студентів спеціальності 8.03050601 "Прикладна статистика" денної форми навчання.

Вступ

Для статистичної практики України в останні роки найважливішим питанням стало адекватне інформаційне відображення нових соціально-економічних явищ. Сюди, зокрема, належить організація отримання і аналіз даних, що характеризують зміну форми власності та процес приватизації, недержавну зайнятість населення й безробіття, діяльність ринкових фінансово-кредитних структур і корінне реформування податкової системи, нові види міграції громадян та підтримку виниклих мало-забезпечених соціальних груп, а також багато іншого. Крім того, із метою відстеження впровадження ринкових реформ і реалій, що складаються, серйозного коригування потребує система показників, збирання та опрацювання даних у традиційних галузях статистичного спостереження: обліку основних результатів промислового й сільськогосподарського виробництва, внутрішньої та зовнішньої торгівлі, діяльності об'єктів соціальної сфери та ін. Разом із тим, нагальна необхідність в отриманні адекватної й однозначної інформації в наш час систематично зростає. Отже, роль статистики все більш і більш підвищується, що пов'язано з наростанням темпів економічних перетворень у країні, ускладненням завдань, що вирішують, та зростанням суспільно-політичної активності.

Навчальна дисципліна "Статистика для менеджерів" є вибірковою навчальною дисципліною, яку вивчають, згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітнього ступеня "магістр" за спеціальністю 8.03050601 "Прикладна статистика" денної форми навчання, вона спрямована на формування у студентів професійних компетентностей щодо статистичного дослідження сфери послуг та її оцінювання.

1. Опис навчальної дисципліни

Назви показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 0305 "Економіка та підприємництво"	Вибіркова
Змістових модулів – 1	Спеціальність 8.03050601 "Прикладна статистика"	Рік підготовки
		2-й
Загальна кількість годин – 144		Семестр
		3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 8; самостійної роботи студента – 13	Освітній ступінь: магістр	Лекції
		24 год
		Семінарські, лабораторні
		24 год
		Самостійна робота
		96 год
		Вид контролю
		залік

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи для денної форми навчання становить 66,7 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є набуття майбутніми фахівцями у сфері економіки компетентностей у галузі статистичного аналізу сфери послуг, оволодіння методологічними засадами, методичними підходами та інструментарієм дослідження у сфері надання послуг населенню, тобто спектром економіко-математичних методів оцінювання та моделювання розвитку сфери послуг. Для досягнення поставленої мети програма дисципліни містить питання, що охоплюють загальну характеристику методів групування для відбору кластерів споживачів рекламної продукції, оцінювання структурних зрушень на ринку медичних послуг, дослідження змін на ринку страхування за допомогою трендових моделей та моделей адаптивного прогнозування, вибірковий метод для

дослідження ринку нерухомості, застосування моделей прогнозування для визначення напрямів розвитку бізнесу та його суб'єктів.

Завданням дисципліни є набуття навичок в оцінюванні та аналізі сфери послуг, із метою ухвалення управлінських рішень для забезпечення ефективного управління бізнес-структурами, що функціонує в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

Предметом вивчення є закономірності формування масових економічних явищ і процесів та тенденції їхнього розвитку.

Для успішного вивчення цієї навчальної дисципліни студент має опанувати такі навчальні дисципліни, як: "Макроекономіка", "Мікроекономіка", "Вища математика", "Теорія ймовірностей та математична статистика", "Статистика", "Фінансовий аналіз", "Статистика науково-технічного процесу підприємства", "Збалансована система показників". У свою чергу, знання із цієї навчальної дисципліни забезпечують успішне засвоєння таких навчальних дисциплін, як: "Методологія та організація статистичних проектів", "Структурний аналіз соціально-економічних систем", а також виконання тренінгів, міждисциплінарних комплексних курсових робіт, магістерських дипломних робіт.

У процесі навчання студенти здобувають необхідні знання під час лекційних занять та виконання практичних завдань. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також великого значення у процесі вивчення та закріплення знань набуває самостійна робота студентів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має:

знати:

методики статистичного дослідження підприємств та організацій, що надають послуги;

умови використання структурно-динамічного аналізу в дослідженні суб'єктів господарської діяльності;

алгоритм виконання розрахунку й застосування показників динаміки для оцінювання тенденції результативності роботи суб'єктів господарювання;

передумови використання та економічний зміст індексного методу аналізу у процесі застосування його в дослідженні суб'єктів господарювання;

методи прогнозування фінансово-господарської діяльності за умов обмеженості інформації;

уміти:

збирати, опрацьовувати та систематизувати наявну статистичну інформацію, використовуючи наукові методів її первинного оцінювання;

аналізувати ринкову інформацію всіх видів, виконувати розрахунки й оформлювати результати;

застосовувати оптимальну систему показників для вирішення господарських ситуацій різних рівнів;

визначати чинники, які впливають на показник, і встановлювати залежність зміни показника від рівня зміни чинника;

відбирати головні та другорядні чинники впливу на визначений процес;

застосовувати комплексний статистичний аналіз соціально-економічних явищ і процесів.

У процесі викладання навчальної дисципліни основну увагу приділено оволодінню студентами професійними компетентностями, наведеними в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

**Професійні компетентності, яких набувають студенти
в результаті вивчення навчальної дисципліни**

Коди компетентностей	Назви компетентностей	Складові частини компетентностей
1	2	3
СтМ* 1	Здатність формувати цілі та завдання для статистичного дослідження бізнес-структур, що надають послуги, із метою визначення чинників для формування тактики та стратегії розвитку суб'єктів господарської діяльності	Уміти збирати, опрацьовувати та систематизувати наявну статистичну інформацію використовуючи наукові методів її первинного оцінювання
		Визначати систему показників для дослідження суб'єктів економічної діяльності;
		Визначати необхідність в обліку всієї сукупності чинників для визначення стратегії розвитку суб'єктів господарської діяльності, які надають послуги
		Уміти формувати пропозиції щодо резервів поліпшення діяльності роботи суб'єктів господарської діяльності, які надають послуги

Закінчення табл. 2.1

1	2	3
СтМ 2	Здатність проводити дослідження стану та перспектив розвитку національної економіки на підставі врахування структурних змін у видах економічної діяльності	Уміти формувати та використовувати оптимальну систему показників для дослідження наукової та інноваційної діяльності
		Уміти формувати напрями подальшого розвитку наукової та інноваційної діяльності
СтМ 3	Здатність використовувати методи визначення потенційних можливостей національного ринку послуг та зміни потреб споживачів для своєчасного коригування політики розвитку бізнесу	Уміти оцінювати стан економічного розвитку держави за допомогою інструментів фондового ринку
		Уміти описувати перспективи розвитку страхової діяльності в державі на основі побудованої системи показників
СтМ 4	Здатність використовувати методи економетричного моделювання для дослідження зміни тенденцій розвитку зовнішнього та внутрішнього середовища бізнес-структури на підставі обґрунтованої системи статистичних показників	Уміти оцінювати нерухомість
		Уміти здійснювати аналіз ринку землі та нерухомості
		Уміти оцінювати стан та перспективи розвитку ринку землі та нерухомості
СтМ 5	Здатність готувати аналітичні матеріали для оцінювання заходів у галузі економічної політики та ухвалення стратегічних рішень на мікро- і макро-рівні	Уміти аналізувати поточний та перспективний стан туристичної галузі на основі побудованої системи показників

* Статистика для менеджерів.

Структуру складових частин професійних компетентностей та їхнє формування, відповідно до Національної рамки кваліфікацій України, наведено в додатку А.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Статистичне дослідження сфери послуг у державі

Тема 1. Використання методів групування для відбору кластерів споживачів рекламної продукції

1.1. Об'єктивна необхідність у статистиці для менеджерів та основні напрями її розвитку

Мета дисципліни. Завдання статистики для менеджерів.

1.2. Основні складові частини системи показників статистики для менеджерів

Методи дослідження статистичних показників. Схеми формування інформаційної бази для проведення статистичного дослідження менеджерами в сучасних умовах.

1.3. Основні види групування

Класифікація споживачів рекламної продукції. Використання багатовимірного групування в дослідженні споживачів рекламної продукції.

Тема 2. Оцінювання структурних зрушень на ринку медичних послуг

2.1. Еволюція медичної статистики

Особливості статистичного дослідження медичної діяльності. Види медичної роботи. Показники фінансування досліджень та розробок. Показники забезпечення медичними кадрами в державі. Показники медичного потенціалу.

2.2. Етапи розвитку медичної статистики

Медицина як об'єкт статистичного дослідження. Типи медичних послуг. Показники витрат на медицину. Показники медичного потенціалу.

2.3. Використання узагальнювальних показників для дослідження сфери медичних послуг

Визначення чинників, які впливають на розвиток медичної галузі. Прогнозування тенденцій розвитку медичної галузі.

Тема 3. Дослідження змін на ринку страхування за допомогою трендових моделей та моделей адаптивного прогнозування

3.1. Основні поняття та завдання статистики страхування

Інформаційне забезпечення статистичного вивчення страхової справи. Класифікації та угруповання у статистиці страхування.

3.2. Показники діяльності страхових компаній

Розрахунок тарифних ставок.

3.3. Страховий бізнес в Україні: тенденції розвитку

Розвиток регіональних ринків страхування. Проблеми розвитку страхового ринку.

Тема 4. Застосування вибіркового методу для дослідження ринку нерухомості

4.1. Ринок нерухомості: поняття та суб'єкти

Завдання статистичного дослідження ринку нерухомості. Чинники, що впливають на формування ринку нерухомості. Класифікація ринку нерухомості. Етапи становлення ринку нерухомості в Україні.

4.2. Методи оцінювання нерухомості

Статистичне дослідження ринку нерухомості. Дослідження попиту та споживчих переваг на ринку нерухомості. Аналіз та оцінювання об'єктів, що будуються й побудованих. Основні маркетингові комунікації, види реклами, використовуваної на ринку нерухомості

Тема 5. Моделі прогнозування розвитку туристичного бізнесу та його суб'єктів

5.1. Сутність суб'єктів ринку, їхня економічна обґрунтованість

Значення конкуренції як найважливішого елементу ринкової економіки у вдосконаленні туристського ринку, її типи. Кон'юнктурний аналіз ринку туризму.

5.2. Поняття та сутність туризму

Загальна характеристика туризму як галузі світового господарства. Аналіз стану ринку туризму в Україні.

5.3. Аналіз ринку готельних послуг в Україні

Сектор малих готелів. Аналіз готельного сектору конгресного туризму.

5.4. Проблеми роботи з персоналом у готельному бізнесі

Проблеми менеджменту готельних груп.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як із робочою програмою навчальної дисципліни та формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її змістових модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного та ґрунтовного опрацювання змістових модулів.

Змістовий модуль – це окремий, відносно самостійний блок дисципліни, який логічно поєднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками.

Тематичний план дисципліни складено із двох змістових модулів (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна					
	усього	у тому числі				
		лекційні	лабораторні заняття	семінарські заняття	самостійна робота	
				виконання курсової роботи	підготовка до занять	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль						
Статистичне дослідження сфери послуг у державі						
<i>Тема 1.</i> Використання методів групування для відбору кластерів споживачів рекламної продукції	13	4	–	4	–	5
<i>Тема 2.</i> Оцінювання структурних зрушень на ринку медичних послуг	13	4	4	–	–	5
<i>Тема 3.</i> Дослідження змін на ринку страхування за допомогою трендових моделей та моделей адаптивного прогнозування	26	4	4	–	–	18
<i>Тема 4.</i> Застосування вибіркового методу для дослідження ринку нерухомості	25	6	6	–	–	13

1	2	3	4	5	6	7
Тема 5. Моделі прогнозування розвитку туристичного бізнесу та його суб'єктів	44	6	6	–	–	35
Усього	144	24	20	4	–	96

5. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів. На семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді та презентації з окреслених питань (табл. 5.1), їхні виступи, активність у дискусії, уміння формулювати та відстоювати свою позицію тощо.

Підсумкові бали за кожне семінарське заняття виставляють у відповідний журнал. Набрані студентом бали за окремі семінарські заняття враховують у процесі накопичення підсумкових балів із цієї навчальної дисципліни.

Таблиця 5.1

Плани семінарських занять

Назва теми	Програмні питання	Кількість годин	Література
Тема 1. Використання методів групування для відбору кластерів споживачів рекламної продукції	<p><i>Тема семінарського заняття</i> "Використання методів групування для відбору кластерів споживачів рекламної продукції"</p> <ol style="list-style-type: none"> Предмет і завдання статистики для менеджерів. Місце статистики для менеджерів у циклі економічних наук. Основні напрями та галузі використання статистики менеджерами. Підходи до формування інформаційних звітів менеджерами підприємств на основі отриманих результатів дослідження. Взаємозв'язок між показниками статистики для менеджерів 	4	Основна: [1 – 3; 7]; Додаткова: [8 – 10]
Усього годин		4	

6. Теми лабораторних занять

Лабораторне заняття – це форма навчального заняття, за якої студент під керівництвом викладача особисто проводить імітаційні експерименти чи досліди, із метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень навчальної дисципліни. У ході лабораторних робіт студент набуває професійних компетентностей та практичних навичок у роботі з комп'ютерним обладнанням і відповідними програмними продуктами.

У межах навчальної дисципліни "Статистика для менеджерів" під час лабораторних робіт студенти виконують кейс-завдання. За результатами вирішення кейса студенти оформляють індивідуальні звіти про його виконання та захищають ці звіти перед викладачем (табл. 6.1).

Кейс-метод (*case study*) – метод аналізу ситуацій. Зміст його полягає в тому, що студентам запропоновано осмислити реальну життєву ситуацію, опис якої одночасно відображає не тільки яку-небудь практичну проблему, але й актуалізує певний комплекс знань, який необхідно засвоїти у процесі вирішення цієї проблеми. До того ж сама проблема не має однозначних рішень.

Кейс є деякою ролевою системою. Під ролю розуміють сукупність вимог, які висувають до осіб, що займають певні соціальні позиції. Висока концентрація ролей у кейсі приводить до перетворення кейс-методу на його крайню ролеву форму – ігровий метод навчання, що поєднує в собі гру з тонкою технологією інтелектуального розвитку і тотальною системою контролю. Якщо дії в кейсі подано в описі, тоді потрібно їх осмислити (наслідки, ефективність), а деякі дії має бути запропоновано як спосіб вирішення проблеми. Але в будь-якому разі побудова моделі практичної дії постає ефективним засобом формування професійних якостей навчання.

Кейс-метод спирається на сукупність певних дидактичних принципів, до яких належать:

1) індивідуальний підхід до кожного студента, облік його потреб і стилю навчання, що передбачає збирання максимуму інформації про студентів ще до початку занять;

2) забезпечення студентів достатньою кількістю наочних матеріалів, які стосуються завдань (статті у пресі, відео-, аудіокасети та CD-диски, продукція і звітність компаній, діяльність яких аналізують);

3) забезпечення доступності викладача для студента, який повинен мати можливість у будь-який час звернутися до нього;

4) формування у студентів уміння працювати з інформацією;

5) акцентування уваги на розвитку сильних сторін студента.

У методологічному контексті кейс-метод є складною системою, у яку інтегровано більш прості методи пізнання. До нього входять моделювання, системний аналіз, проблемний метод, уявний експеримент, методи опису, класифікації, ігрові методи, які виконують у кейс-методі свої ролі (див. табл. 6.1).

Таблиця 6.1

Перелік тем лабораторно-кейсових занять

Назви тем	Програмні питання	Кількість годин	Література
<i>Тема 2.</i> Оцінювання структурних зрушень на ринку медичних послуг	<i>Завдання 1.</i> Розрахунок показників розвитку медичної сфери	4	Основна: [1 – 3; 7]. Додаткова: [8 – 10]
<i>Тема 3.</i> Дослідження змін на ринку страхування за допомогою трендових моделей та моделей адаптивного прогнозування	<i>Завдання 3.</i> Розрахунок показників страхування та діяльності страхових компаній	4	Основна: [1; 4 – 6]. Додаткова: [8 – 10]
<i>Тема 4.</i> Застосування вибіркового методу для дослідження ринку нерухомості	<i>Завдання 4.</i> Розрахунок показників статистики нерухомості. Аналіз поточного стану та потенціалу ринку нерухомості	6	Основна: [1 – 3; 5]. Додаткова: [8 – 10].
<i>Тема 5.</i> Моделі прогнозування розвитку туристичного бізнесу та його суб'єктів	<i>Завдання 5.</i> Розрахунок показників статистики туристичних послуг	6	Основна: [1 – 4; 7]. Додаткова: [8; 10]
Усього годин		20	

6.1. Приклади типових лабораторних завдань до тем

Змістовий модуль 1

Статистичне дослідження сфери послуг у державі

Тема 5. Моделі прогнозування розвитку туристичного бізнесу та його суб'єктів

Завдання 1. Наявні такі дані за ряд років [<http://ukrstat.gov.ua>] (табл. 6.2).

Вихідні дані

Роки	Обсяги інвестицій у туристичну галузь, млн ум. од.	Роки	Обсяг інвестицій у туристичну галузь, млн ум. од.
2004	12 557	2010	37 178
2005	12 401	2011	51 011
2006	13 958	2012	75 714
2007	17 552	2013	93 096
2008	23 629	2014	125 254
2009	32 573	2015	188 486

Необхідно визначити за допомогою аналітичного вирівнювання прогнозне значення обсягу інвестицій у 2010 р.

Завдання 1 складено для використання таких показників: методу аналітичного вирівнювання:

$$y(t) = a_0 + a_1 \times t,$$

де $y(t)$ – значення вирівняного ряду, який потрібно обчислити;

$$a_0 = \frac{\sum y}{n};$$

$$a_1 = \frac{\sum yt}{\sum t^2};$$

для визначення меж інтервалів:

$$y_t \pm t_2 S_{yt},$$

де t_2 – коефіцієнт довіри за розподілом Стьюдента;

$$S_{yt} = \sqrt{\frac{\sum (y_1 - y_t)^2}{n - m}},$$

де n – кількість рівнів ряду динаміки;

m – кількість параметрів адекватної моделі тренда (для рівняння прямої $m = 2$);

імовірнісні межі інтервалів явища, яке прогнозують, дорівнюють:

$$y_t - t_2 S_{yt} \leq y_{t_i} \leq y_t + t_2 S_{yt};$$

критерій Фішера (F):

$$F_{t(\text{табл.})} = \frac{\eta_T^2}{1 - \eta_T^2} \times \frac{n - m}{m - 1},$$

де η_T^2 – теоретичний коефіцієнт детермінації:

$$\eta_T^2 = 1 - \frac{\sigma_{y-\hat{y}}^2}{\sigma_y^2},$$

де $\sigma_{y-\hat{y}}^2$ – залишкова дисперсія;

σ_y^2 – загальна дисперсія;

$$\sigma_{y-\hat{y}}^2 = \frac{\sum_{i=1}^n (y_i - \hat{y}_i)^2}{n};$$

$$\sigma_y^2 = \frac{\sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2}{n},$$

де y_i , \hat{y}_i , \bar{y} – емпіричні, теоретичні значення рівня ряду та середнє значення емпіричного ряду.

7. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання студент виконує самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначено навчальним планом, він становить 66,7 % (96 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (144 години). У ході самостійної роботи студент має стати активним

учасником навчального процесу, навчитися свідомо оволодіти теоретичними та практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, брати на себе відповідальність за якість власної професійної підготовки. СРС містить: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни; підготовку до практичних, семінарських занять; підготовку до виступу на семінарських заняттях; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; написання есе на задану тему; пошук (підбір) та огляд літературних джерел на задану тематику дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; підготовку до модульного контролю (колоквіуму); систематизацію вивченого матеріалу, із метою підготовки до семестрового заліку.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів із вітчизняною та зарубіжною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, статистичними матеріалами. Основні види самостійної роботи, запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань із навчальної дисципліни, наведено в табл. 7.1.

Таблиця 7.1

**Завдання для самостійної роботи студентів
та форми контролю за нею**

Назви тем	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість годин	Форми контролю за СРС	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль				
Статистичне дослідження сфери послуг у державі				
<i>Тема 1.</i> Використання методів групування для відбору кластерів споживачів рекламної продукції	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми "Теоретико-методичні основи статистики для менеджерів"	5	Презентація результатів	Основна: [1 – 3; 7]. Додаткова: [8 – 10]

Закінчення табл. 7.1

1	2	3	4	5
<i>Тема 2.</i> Оцінювання структурних зрушень на ринку медичних послуг	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Підготовка до контрольної роботи за темами 1 і 2	5	Презентація результатів	Основна: [1 – 3; 7]. Додаткова: [8 – 10]
<i>Тема 3.</i> Дослідження змін на ринку страхування за допомогою трендових моделей та моделей адаптивного прогнозування	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Підготовка до контрольної роботи за темами 3 і 4	18		Основна: [1 – 3; 7]. Додаткова: [8 – 10]
<i>Тема 4.</i> Застосування вибіркового методу для дослідження ринку нерухомості	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	13	Письмова контрольна робота за темами 3 і 4	Основна: [1 – 3; 7]. Додаткова: [8 – 10]
<i>Тема 5.</i> Моделі прогнозування розвитку туристичного бізнесу та його суб'єктів	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Підготовка до контрольної роботи за темами 5 і 6	35	Письмова контрольна робота за темами 5 і 6	Основна: [1 – 3; 7]. Додаткова: [8 – 10]
Усього за модулем		96		

7.1. Контрольні запитання для самодіагностики

1. У чому полягає зміст регулювальної функції державних органів щодо фондового ринку?
2. Охарактеризуйте класифікацію цінних паперів, які обертаються на фондовому ринку.
3. Перелічіть типи облігацій, розкрийте їхній зміст.
4. У чому полягає зміст побудови класифікації цінних паперів?
5. Що забезпечує на практиці побудова в Україні фондового ринку, урахувавши міжнародний досвід?
6. Які статистичні методи доцільно використовувати для аналізу фондового ринку?
7. Що ви розумієте під депозитними й ощадними сертифікатами комерційних банків?

8. Опишіть найважливіші макроекономічні показники та взаємозв'язки, які впливають на діяльність фондового ринку.
9. Що ви розумієте під страховою діяльністю?
10. Перелічіть види страхової діяльності.
11. Які існують статистичні методи для визначення ймовірності настання страхового випадку?
12. За якою схемою здійснюють оформлення страхового полісу?
13. Укажіть методи складання страхового відшкодування.
14. Перелічіть основні показники ефективності страхової діяльності.
15. Як визначають сумарний результат від страхової діяльності?
16. Як визначають середній прибуток від страхування?
17. Перелічіть основні показники, що характеризують ринок нерухомості.
18. Як визначають загальний рівень цін на некомерційну нерухомість?
19. Як визначають загальний рівень цін на комерційну нерухомість?
20. Як визначають рівень цін на нерухомість, відповідно до регіону країни?
21. Які складові частини ціни на нерухомість?
22. Назвіть основні напрями реформування ринку нерухомості.
23. Якими показниками характеризують використання основного капіталу?
24. Що є результатом роботи ріелторських компаній?
25. За допомогою системи яких показників визначають результативність діяльності туристичної компанії?
26. Охарактеризуйте чинники, які впливають на кон'юнктуру туристичних послуг.
27. Дайте характеристику основним видам туризму.
28. Опишіть систему показників, що дає оцінку ринку туристичних послуг.
29. Опишіть вплив сфери туристичних послуг на розвиток економічної ситуації у державі.
30. Які ви знаєте методи групування туристичних послуг?
31. Сформулюйте основні напрями подальшого реформування сфери туристичних послуг.
32. Охарактеризуйте показники результативності туристичної галузі.
33. Як і з якою метою обчислюють показник діяльності готельного бізнесу?

34. У чому полягає вартість і натуральна оцінка якості надання готельних послуг?

35. Чим визначають ступінь розбіжності у якості наданих послуг?

36. У чому полягає диференціація серед готелів?

37. Як структурують функції якості обслуговування на основі типології Кедотта – Терджена?

38. Як визначають якість обслуговування на основі структурування функції якості?

39. Перелічіть основні методи оцінювання якості обслуговування в готелі.

40. Якими показниками характеризують результативність готельного бізнесу?

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативну роботу здійснюють за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, винесених на поточний контроль, тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:

консультації: індивідуальні (запитання – відповідь), групові (розгляд типових прикладів – ситуацій);

б) за засвоєнням практичного матеріалу:

консультації індивідуальні та групові;

в) для комплексного оцінювання засвоєння програмного матеріалу: індивідуальне здавання виконаних робіт.

9. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачено застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії (табл. 9.1).

Використання навчальних технологій для активізації процесу навчання

Методики активізації процесу навчання	Практичне застосування навчальних технологій
<p>Лекція проблемного характеру спрямовано на розвиток логічного мислення студентів, коло питань теми обмежено двома-трьома ключовими моментами, використано досвід зарубіжних навчальних закладів із роздачею студентам під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків із питань, що розглядають. У ході лекцій студентам ставлять запитання для самостійного розмірковування</p>	Лекція проблемного характеру з питання "Дослідження етапів розвитку ринку медичних послуг в Україні" (тема 2)
	Лекція проблемного характеру з питання "Упровадження автострашування на український ринок" (тема 3)
	Лекція проблемного характеру з питання "Проблеми формування інформаційної бази для дослідження комерційної нерухомості в регіональному аспекті" (тема 4)
<p>Міні-лекції передбачають викладання навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною наповненістю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Їх проводять, переважно, як частину заняття-дослідження. Міні-лекції відрізняються від повноформатних лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції тривають не більш ніж 10 – 15 хвилин, і їх використовують для того, щоб стисло повідомити нову інформацію всім слухачам. Міні-лекції часто застосовують як частини цілісної теми, яку бажано викладати повноформатною лекцією, щоб не втомлювати аудиторію. Тоді інформацію надають по черзі кількома окремими сегментами, між якими застосовують інші форми й методи навчання</p>	Міні-лекція, семінар-дискусія з питання "Удосконалення інформаційного забезпечення статистики для менеджерів"; презентація результатів роботи в малих групах (тема 1)
	Міні-лекція, семінар-дискусія з питання "Напрями реформування туристичного бізнесу в Україні"; презентація результатів роботи в малих групах (тема 5)

10. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 2.1) у студентів ураховує види занять, які, згідно із програмою навчальної

дисципліни, передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюють за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ імені С. Кузнеця, контрольні заходи містять:

поточний контроль, що здійснюють протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять та оцінюють за сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту складати залік, – 60 балів);

модульний контроль, що здійснюють, урахувавши поточний контроль, за відповідний змістовий модуль, він має на меті інтегроване оцінювання результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що здійснюють у формі заліку, відповідно до графіка навчального процесу.

Поточний контроль із цієї навчальної дисципліни здійснюють у таких формах:

- активна робота на лекційних заняттях;
- активна участь у виконанні ситуаційного завдання;
- захист семінарського завдання із презентацією матеріалу;
- активна участь у лабораторних заняттях;
- захист домашнього завдання;
- активна участь у дискусії на семінарських заняттях;
- проведення поточного тестування;
- проведення модульної письмової контрольної роботи.

Оцінювання знань студента здійснюють за накопичувальною 100-бальною системою.

Поточний контроль здійснюють за такою системою оцінювання:

лекції – 5 балів за одне лекційне заняття:

2,5 – за присутність студента на лекції;

2,5 – за активну роботу на лекції, участь у дискусії.

лабораторні заняття – 7 балів:

1 – за присутність на парі;

1 – за обґрунтовано вибраний економіко-математичний апарат, відповідно до конкретної ситуації;

1 – за безпомилковість у розрахунках;

2 – за наявність розгорнутого аналітичного висновку;
2 – за наявність сформованих рекомендацій щодо запропонованої ситуації;

семінарські заняття – 7 балів для студента-виконавця:

2 – за наявність презентації матеріалу в середовищі *Power Point* (чи альтернативному);

3 – за повноту викладення релевантного матеріалу, відповідно до теми семінарського заняття;

2 – за вміння вести дискусію та управляти аудиторією слухачів;

самостійна робота (домашнє завдання) – 2 бали:

1 – за правильність виконання завдання;

1 – за захист завдання;

тести за темами дисципліни – 2 бали:

0,5 – за 25 % правильних відповідей;

1 – за 50 % правильних відповідей;

1,5 – за 75 % правильних відповідей;

2 – за 100 % правильних відповідей;

модульні контрольні роботи – 20 балів:

5 – за правильні відповіді на закриті тестові запитання;

5 – за правильні відповіді на відкриті тестові запитання чи теоретичні запитання;

10 – за правильне вирішення практичного (ситуаційного) завдання.

Модульний контроль із цієї навчальної дисципліни здійснюють у формі письмової контрольної роботи.

Підсумковий/семестровий контроль здійснюють у формі заліку. Залікову оцінку складено з набраних студентом балів за всі форми контролю за його знаннями протягом семестру.

Підсумкову оцінку з навчальної дисципліни розраховують, ураховуючи бали, набрані під час екзамену, та бали, набрані під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр становить: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано", його заносять до *залікової відомості обліку успішності* навчальної дисципліни. У разі набрання менше ніж 60 балів студент обов'язково складає залік після закінчення екзаменаційної сесії у встановлений деканом факультету термін, але не пізніше від двох тижнів

до початку семестру. У разі повторного набрання менше ніж 60 балів декан факультету призначає комісію у складі трьох викладачів на чолі із завідувачем кафедри та визначає термін перескладання заліку, після чого приймає рішення, відповідно до чинного законодавства: якщо "зараховано" – студент продовжує навчання за графіком навчального процесу, а якщо "не зараховано", тоді декан факультету пропонує студенту повторно вивчати навчальну дисципліну протягом наступного навчального періоду самостійно.

Зразок модульної контрольної роботи

Тестові запитання

1. Індекси фізичного обсягу експорту та імпорту – це:
 - а) індекси кількості за формулою Пааше, зважені на базі цін;
 - б) індекси кількості за формулою Ласпейреса, зважені за допомогою середньої вартості;
 - в) індекси, обчислені, виходячи з індексів вартості, шляхом ділення на індекс цін за формулою Пааше щодо експорту та імпорту;
 - г) індекси, яких немає в офіційній статистиці України.
2. Під статистикою інтраторгівлі розуміють:
 - а) спеціальну статистику торгівлі всередині якої-небудь країни;
 - б) статистику міжнародної торгівлі усередині союзу будь-яких країн після усунення митних кордонів;
 - в) статистику торгівлі між державною, митною та звітною територіями будь-якої країни;
 - г) статистику торгівлі між материнськими й дочірніми компаніями багатонаціонального підприємства.
3. Українська статистика зовнішньої торгівлі – це:
 - а) вторинна статистика, оскільки вона заснована на документах митного управління;
 - б) вторинна статистика, оскільки вона заснована на документах податкового управління, тобто фінансових відомств (обов'язковий ПДВ);
 - в) первинна статистика, заснована на опитуванні підприємств, причому національні податкові та митні управління надають підтримку під час визначення кола звітних одиниць (кола респондентів);
 - г) так звана статистика інтраторгівлі.
4. Різниця між загальною та спеціальною торгівлею полягає насамперед в тому, що:

а) до розрахунку загальної торгівлі включено також транзитну торгівлю;

б) до розрахунку спеціальної торгівлі включено лише імпорт (чи експорт) за лінією вільної торгівлі, тоді як загальна торгівля включає також обіг запасів на складі;

в) звітна територія у статистиці зовнішньої торгівлі не збігається з митною територією країни;

г) загальна торгівля розглядає торгівлю всіма товарами товарної класифікації, тоді як спеціальна торгівля розглядає лише підбір товарів.

5. Нова характеристика, уведена до Системи національних рахунків (СНР-93), полягає в тому, що:

а) тепер облік не тільки експорту, а й імпорту здійснюють за цінами ФОБ, так що конвенції у СНР у статистиці зовнішньої торгівлі, з одного боку, і у статистиці платіжного балансу, з іншого – зблизилися;

б) більше не ведеться облік "вартості в момент перетину кордону" ("статистичної вартості");

в) правильна відповідь "б", але у статистиці інтраторгівлі це стосується тільки таких підприємств, які перевищують ліміт асиміляції;

г) тепер також і у статистиці країн із ринковою економікою, як було у статистиці зовнішньої торгівлі соціалістичних країн, охоплює тільки торгівлю товарами.

Практичне завдання 1. Наявні такі показники національних рахунків України (табл. 1)

Таблиця 1

Вихідні дані для розрахунку

Показники	Суми, млн грн
Випуск (в основних цінах)	220 679
Експорт товарів та послуг	42 974
Імпорт товарів та послуг	45 307
Податки на продукти	17 330
Субсидії на продукти	-1 705
Кінцеві споживчі витрати	83 569
індивідуальні споживчі витрати	74 778
колективні споживчі витрати	8 791
Валове накопичення основного капіталу	20 096
Зміна запасів матеріальних оборотних коштів	1 128
Придбання за винятком вибуття цінностей	133

Побудуйте рахунок товарів та послуг; обчисліть показник, якого бракує, проміжне споживання; обчисліть показник: валовий внутрішній продукт.

Практичне завдання 2. Наявні дані про основні демографічні показники різних країн світу (табл. 2).

Розрахуйте для кожної із країн (згідно з варіантом завдання) коефіцієнти природного, механічного й загального руху населення та здійсніть порівняльний аналіз визначних коефіцієнтів.

Таблиця 2

Вихідні дані для розрахунку, тис. осіб

Країни	Кількість населення на початок року	Кількість народжених за рік	Кількість померлих за рік	Механічний приріст населення за рік
A	59 862,8	680,0	650,0	17,9
B	57 844,0	545,0	552,0	15,0
C	82 192,6	750,0	760,0	12,5
D	59 039,7	780,0	755,0	6,0
E	125 250,0	1 190,0	927,0	250,0

Практичне завдання 3. Наявні такі дані про кількість населення та обсяг ВВП різних країн світу (табл. 3)

Таблиця 3

Вихідні дані для розрахунку

Країни	Обсяг ВВП, млрд євро		Кількість населення, тис. осіб	
	базовий період	звітний період	базовий період	звітний період
A	98,0	130,4	10 465,1	10 564,7
B	144,2	181,4	5 251,0	5 349,2
C	57,6	115,4	3 620,1	3 780,6
D	971,1	1 216,6	57 333,0	57 844,0
E	14,3	22,0	412,8	441,3

Здійсніть порівняльний аналіз рівня економічного розвитку для двох країн (згідно з варіантом завдання).

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Систему оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведено в табл. 11.1.

**Система оцінювання рівня сформованості
професійних компетентностей**

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Години	Мета та форми навчання		Оцінювання рівня сформованості компетентностей		
					Форми контролю	Максимальний бал	
1	2	3	4		5	6	
Змістовий модуль Статистичне дослідження сфери послуг у державі							
Здатність формувати цілі та завдання для статистичного дослідження бізнес-структур, що надають послуги, із метою визначення чинників для формування їхньої тактики та стратегії розвитку	1	Ауд.	4	Лекція	Тема 1. Використання методів групування для відбору кластерів споживачів рекламної продукції	Робота на лекції	5
			4	Семінарське заняття	1. Предмет і завдання статистики для менеджерів. 2. Місце статистики для менеджерів у циклі економічних наук. 3. Основні напрями та галузі використання статистики менеджерами. 4. Підходи до формування інформаційних звітів менеджерами підприємств на основі визначених результатів дослідження. 5. Взаємозв'язок між показниками статистики для менеджерів	Активна участь у виконанні завдань	7
		СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір, огляд літературних джерел на задану тематику	Перевірка ДЗ	

Продовження табл. 11.1

1	2	3		4	5	6	
Здатність проводити дослідження стану та перспектив розвитку національної економіки на підставі врахування структурних змін у видах економічної діяльності	2	Ауд.	4	Лекція	Тема 2. Оцінювання структурних зрушень на ринку медичних послуг	Робота на лекції	5
			4	Лабораторне заняття	Лабораторне завдання 2. Розрахунок показників розвитку медичної сфери	Активна участь у виконанні лабораторних завдань	7
		СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір огляд літературних джерел на задану тематику	Перевірка ДЗ	
Здатність використовувати методи визначення потенційних можливостей національного ринку послуг та зміни потреб споживачів для своєчасного коригування політики розвитку бізнесу	3	Ауд.	4	Лекція	Тема 3. Дослідження змін на ринку страхування за допомогою трендових моделей та моделей адаптивного прогнозування	Робота на лекції	5
			4	Лабораторне заняття	Лабораторне завдання 3. Розрахунок показників страхування та діяльності страхових компаній	Активна участь у виконанні лабораторних завдань	7
		СРС	18	Підготовка до занять	Підготовка до семінарського заняття Підготовка до тестування Пошук, підбір, огляд літературних джерел на задану тематику	Перевірка ДЗ	2
Здатність використовувати методи економетричного моделювання для дослідження зміни	4	Ауд.	4	Лекція	Тема 4. Застосування вибіркового методу для дослідження ринку нерухомості	Робота на лекції	5

Закінчення табл. 11.1

1	2	3		4		5	6
тенденцій розвитку зовнішнього та внутрішнього середовища бізнес-структури на підставі обґрунтованої системи статистичних показників			4	Лабораторне заняття	Лабораторне завдання 4. Розрахунок показників статистики нерухомості. Аналіз поточного стану та потенціалу ринку нерухомості	Активна участь у виконанні лабораторних завдань	7
		CPC	13	Підготовка до занять	Підготовка до тестування	Перевірка ДЗ	2
Здатність готувати аналітичні матеріали для оцінювання заходів у галузі економічної політики та урахування стратегічних рішень на мікро- і макrorівні	5	Ауд.	4	Лекція	Тема 5. Моделі прогнозування розвитку туристичного бізнесу та його суб'єктів	Робота на лекції	5
			4	Лабораторне заняття	Лабораторне завдання 5. Розрахунок показників статистики туристичних послуг	Активна участь у виконанні лабораторних завдань	7
		CPC	22	Підготовка до занять	Виконання домашнього завдання	Перевірка завдання	2
					Підготовка до тестування	Виконання тестів	2
	6	Ауд.	4	Лекція	Тема 5. Моделі прогнозування розвитку туристичного бізнесу та його суб'єктів	Робота на лекції	5
			4	Лабораторне заняття	Лабораторне завдання 5. Розрахунок показників статистики туристичних послуг	Активна участь у виконанні лабораторних завдань	7
		CPC	13	Підготовка до занять	Підготовка до МКР	МКР	20
Усього годин			144	Загальна максимальна кількість балів із навчальної дисципліни			100
<i>із них</i>							
<i>аудиторні</i>			48	33 %	<i>поточний контроль</i>		100
<i>самостійна робота</i>			96	67 %	<i>підсумковий контроль</i>		100

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 11.2.

Таблиця 11.2

Розподіл балів за темами

Поточне тестування та самостійна робота					Сума
Змістовий модуль 1					
T1	T2	T3	T4	T5	100
12	12	14	14	48	

Примітка. T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 11.3.

Таблиця 11.3

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля		лекції	лабораторні	домашні завдання	тести	семінарське заняття	МКР	Усього
Тема 1	1 тиждень	5	–	–	–	7	–	12
Тема 2	2 тиждень	5	7	–	–	–	–	12
Тема 3	3 тиждень	5	7	2	–	–	–	14
Тема 4	4 тиждень	5	7	2	–	–	–	14
Тема 5	5 і 6 тижні	10	14	2	2	–	20	48
Усього		30	35	6	2	7	20	100

Підсумкову оцінку з навчальної дисципліни визначають, відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 11.4).

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

Оцінки за цією шкалою заносять до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

12. Рекомендована література**12.1. Основна**

1. Головач А. В. Банківська статистика : підручник / А. В. Головач, В. Б. Захожай, Н. А. Головач. – К. : Укр. фін. ін-т менеджменту та бізнесу, 1998. – 134 с.
2. Герасименко С. С. Статистика : підручник / С. С. Герасименко. – К. : КНЕУ, 2000. – 320 с.
3. Єріна А. М. Економічна статистика / А. М. Єріна. – К. : ТОВ "УВПК "ЕксОб", 2002. – 232 с.
4. Кравченко Л. І. Економічна статистика : навч. посіб. / Л. І. Кравченко. – Львів : Новий Світ – 2000, 2004 – 364 с.
5. Моторин Р. М. Система національних рахунків : навч. посіб. / Р. М. Моторин. – К. : КНЕУ, 2001. – 336 с.
6. Уманець Т. В. Статистика : навч. посіб. / Т. В. Уманець. – К. : Вікар, 2003. – 624 с.
7. Салин В. Н. Макроэкономическая статистика : учеб. пособ. / В. Н. Салин. – 2-е изд., испр. – М. : Дело, 2001. – 336 с.

12.2. Додаткова

8. Александрова А. Ю. Международный туризм : учебник / А. Ю. Александрова. – М. : Аспект Пресс, 2002. – 470 с.

9. Гусаров В. М. Статистика : учеб. пособ. для вузов / В. М. Гусаров. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – 464 с.

10. Международные рекомендации по статистике туризма, 2008 год // Методологические исследования. Серия М № 83 / Rev. 1 – Мадрид ; Нью-Йорк, 2010. – 180 с.

Додатки

Додаток А

Таблиця А.1

Структура складових частин компетентностей із навчальної дисципліни "Статистика для менеджерів" за Національною рамкою кваліфікацій

Складові частини компетентностей, яку формують у межах теми	Мінімальний досвід	Знання	Уміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Використання методів групування для відбору кластерів споживачів рекламної продукції .					
Здатність формувати цілі та завдання для статистичного дослідження бізнес-структур, що надають послуги, із метою виявлення чинників для формування тактики та стратегії розвитку суб'єктів господарської діяльності	Етапи побудови бізнес-структури. Форми та види діяльності бізнес-структур	Знання теоретико-методичних основ та категорійного апарату статистики для менеджерів	Здатність збирати, опрацьовувати та систематизувати наявну статистичну інформацію, використовуючи наукові методи її первинного оцінювання	Навички в командній роботі та розробленні колективного рішення. Розвиток креативного мислення у процесі вирішення поставлених завдань. Навички в толерантному ставленні до іншої думки під час вирішення завдання. Здатність до критики та самокритики	Здібність виділяти серед різноманітних пропозицій щодо вирішення проблеми інформацію, яка дозволяє це здійснити. Здатність до розвитку креативного мислення у процесі вирішення поставлених завдань. Прагнення до неперервного особистісного та професійного вдосконалення
Тема 2. Оцінювання структурних зрушень на ринку медичних послуг					
Здатність проводити дослідження стану та перспектив розвитку	Сутність системи національних рахунків.	Знання показників, що відображають стан ринку медичних послуг у державі.	Здатність формувати та використовувати оптимальну систему показників	Розвиток креативного мислення у процесі вирішення поставлених завдань.	Здібність виділяти серед різноманітних пропозицій щодо вирішення

Продовження додатка А

Продовження табл. А.1

1	2	3	4	5	6
національної економіки на підставі врахування структурних змін у видах економічної діяльності	Основні макроекономічні показники	Знання показників, що відображають стан ринку медичних послуг у державі	для дослідження ринку медичних послуг. Здатність формувати напрями подальшого розвитку ринку медичних послуг	Навички в толерантному ставленні до іншої думки під час вирішення завдання. Здатність до критики та самокритики	проблеми інформацію, яка дозволяє це здійснити. Здатність до розвитку креативного мислення у процесі вирішення поставлених завдань. Прагнення до неперервного особистісного та професійного вдосконалення
Тема 3. Дослідження змін на ринку страхування за допомогою трендових моделей та моделей адаптивного прогнозування					
Здатність використовувати методи визначення потенційних можливостей національного ринку послуг та зміни потреб споживачів для своєчасного коригування політики розвитку бізнесу	Сутність послуги. Види послуг. Кількісне та якісне оцінювання послуг	Знання показників страхування, що відображають стан економіки. Знання системи кількісного оцінювання страхової діяльності	Здатність оцінювати стан економічного розвитку держави через інструменти ринку страхування Здатність описувати перспективи розвитку страхової діяльності в державі на основі побудованої системи показників	Розвиток креативного мислення у процесі вирішення поставлених завдань. Навички в толерантному ставленні до іншої думки під час вирішення завдання. Здатність до критики та самокритики	Здатність виділяти серед різноманітних пропозицій щодо вирішення проблеми інформацію, яка дозволяє це здійснити. Здатність до розвитку креативного мислення у процесі вирішення поставлених завдань. Прагнення до неперервного особистісного та професійного вдосконалення
Тема 4. Застосування вибіркового методу для дослідження ринку нерухомості					
Здатність використовувати методи економет-	Сутність зовнішньо-економічної діяль-	Знання системи оцінювання землі та нерухомості.	Здатність давати оцінку нерухомості.	Навички в командній роботі та розробленні	Здатність виділяти серед різноманітних про-

Закінчення додатка А

Закінчення табл. А.1

1	2	3	4	5	6
ричного моделювання для дослідження зміни тенденцій розвитку зовнішнього та внутрішнього середовища бізнес-структури на підставі обґрунтованої системи статистичних показників	ності. Таблиця "Витрати-випуск"	Знання напрямів соціальної політики держави у сфері будівництва	Здатність здійснювати аналіз ринку землі та нерухомості. Здатність оцінювати стан та перспективи розвитку ринку землі та нерухомості	колективного рішення. Навички в управлінні командою задля досягнення поставленої мети. Навички в толерантному ставленні до іншої думки. Здатність до критики та самокритики	позицій щодо вирішення проблеми інформацію, яка дозволяє це здійснити. Здатність до розвитку креативного мислення у процесі вирішення поставлених завдань. Прагнення до неперервного особистісного та професійного вдосконалення
Тема 5. Моделі прогнозування розвитку туристичного бізнесу та його суб'єктів					
Здатність готувати аналітичні матеріали для оцінювання заходів у сфері економічної політики та ухвалення стратегічних рішень на мікро- і макрорівні	Знання макроекономічних показників. Сутність платіжного балансу	Знання основних методів оцінювання рівня розвитку туристичної галузі в державі. Знання міжнародних критеріїв оцінювання рівня готельного бізнесу	Здатність аналізувати поточний та перспективний стан туристичної галузі на основі побудованої системи показників	Навички в командній роботі та розробленні колективного рішення. Здатність до критики та самокритики	Здатність до самостійного пошуку необхідної інформації для побудови стратегії поведінки підприємства/організації в умовах невизначеності зовнішнього середовища. Прагнення до неперервного особистісного та професійного вдосконалення

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	8
4. Структура навчальної дисципліни.....	10
5. Теми та плани семінарських занять.....	11
6. Теми лабораторних занять.....	12
6.1. Приклади типових лабораторних завдань до тем.....	13
7. Самостійна робота.....	15
7.1. Контрольні запитання для самодіагностики	17
8. Індивідуально-консультативна робота	19
9. Методи навчання	19
10. Методи контролю	20
11. Розподіл балів, які отримують студенти	25
12. Рекомендована література.....	30
12.1. Основна	30
12.2. Додаткова	31
Додатки.....	32

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Робоча програма
навчальної дисципліни
"СТАТИСТИКА ДЛЯ МЕНЕДЖЕРІВ"
для студентів спеціальності
8.03050601 "Прикладна статистика"
денної форми навчання

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Раєвська** Олена Валентинівна
Гриневич Людмила Володимирівна

Відповідальний за видання *О. В. Раєвська*

Редактор *О. Г. Доценко*

Коректор *О. Г. Доценко*

План 2016 р. Поз. № 328 ЕВ. Обсяг 36 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.